ततस्तस्मिन्निपतिते रामे भूरिसहस्रदे । आववर्ज्जलदा व्योम चरन्तो रुधिरं बहु ।
उल्काश्च शतशः पेतुः सनिर्घाताः सकम्पनाः । अर्कश्च सहसा दीप्तं स्वर्भानुरभिसंवृणोत् ।
ववुश्च वाताः परुषाश्चलिता च वसुन्धरा । गृध्रा बलाश्च कङ्काश्च परिपेतुर्मुदा युताः । ७२४०
दीप्तायां दिशि गोमायुर्दारुणं मुहुरुन्नदत् । अनाहता दुन्दुभयो विनेदुर्भृशदुःखनाः ।
एतदौत्पातिकं सर्व्वं घोरमासीद्भयङ्करं । विसंज्ञकल्पे धरणीं गते रामे महात्मनि ।
ततो वै सहसोत्थाय रामो मामभ्यवर्त्तत । पुनर्युद्धाय कौरव्य विह्वलः क्रोधमूर्च्छितः ।
आददानो महाबाहुः कार्म्मुकं बलसन्निभं । शरमप्याददानन्तं राममेव न्यवारयन् ।
महर्षयः कृपायुक्ताः क्रोधाविष्टोऽथ भार्गवः । स मेऽहरदमेयात्मा शरं कालानलोपमं । ७२४५
ततो रविर्म्मन्दमरीचिमण्डलो जगामास्तं पांशुपुञ्जावगूढः । निशा व्यगाहत् सुखशीतमारुता ततो युद्धं प्रत्यवहारयावः ।
एवं राजन्नवहारो बभूव ततः पुनर्व्विमलेऽभूत् सुघोरं । कल्पं कल्पं विंशतिर्व्वै दिनानि तथैव चान्यानि दिनानि
त्रीणि ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि अम्बोपाख्यानपर्व्वणि रामभीष्मयुद्धे गङ्गाह्रदसङ्ग्रहे व्यशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८३ ॥

॥ भीष्म उवाच ॥ ततोऽहं निशि राजेन्द्र प्रणम्य शिरसा तदा । ब्राह्मणानां पितॄणाञ्च देवतानाञ्च सर्व्वशः ।
नक्षत्राणां भूतानां राजन्यानां विशाम्पते । शयनं प्राप्य रहिते मनसा समचिन्तयं ।
जामदग्न्येन मे युद्धमिदं परमदारुणं । अहानि च बहून्यद्य वर्त्तते सुमहात्ययं । ७२५०
न च रामं महावीर्य्यं शक्नोमि रणमूर्द्धनि । विजेतुं समरे विप्रं जामदग्न्यं महाबलं ।
यदि शक्यो मया जेतुं जामदग्न्यः प्रतापवान् । दैवतानि प्रसन्नानि दर्शयन्तु निशा मम ।
ततो निशि च राजेन्द्र प्रसुप्तः शरविक्षतः । दक्षिणेनेह पार्श्वेन प्रभातसमये तदा ।
ततोऽहं विप्रमुख्यैस्तैर्यैरस्मि पतितो रथात् । उत्थापितो धृतश्चैव माभैरिति च सान्त्वितः ।
त एव मां महाराज स्वप्ने दर्शनमेत्य वै । परिवार्य्याब्रुवन् वाक्यं तन्निबोध कुरूद्वह । ७२५५
उत्तिष्ठ माभैर्गाङ्गेय न भयं तेऽस्ति किञ्चन । रक्षामहे त्वां कौरव्य स्वशरीरं हि नो भवान् ।
न त्वां रामो रणे जेता जामदग्न्यः कथञ्चन । त्वमेव समरे रामं विजेता भरतर्षभ ।
इदमस्त्रं सुदयितं प्रत्यभिज्ञास्यते भवान् । विदितं हि तवाप्येतत् पूर्व्वस्मिन् देहधारणे ।
प्राजापत्यं विश्वकृतं प्रस्वापं नाम भारत । न हीदं वेद रामोऽपि पृथिव्यां वा पुमान् क्वचित् ।
तत् स्मरस्व महाबाहो भृशं संयोजयस्व च । उपस्थास्यति राजेन्द्र स्वयमेव तवानघ । ७२६०
येन सर्व्वान् महावीर्य्यान् प्रशमिष्यसि कौरव । न च रामः क्षयं गन्ता तेनास्त्रेण नराधिप ।
एनसा न तु संयोगं प्राप्स्यसे जातु मानद । स्वप्स्यते जामदग्न्योऽसौ त्वद्बाणबलपीडितः ।
ततो जित्वा त्वमेवैनं पुनरुत्थापयिष्यसि । अस्त्रेण दयितेनाजौ भीष्मसम्बोधनेन वै ।
एवं कुरुष्व कौरव्य प्रभाते रथमास्थितः । प्रसुप्तं वा मृतं वेति तुल्यं मन्यामहे वयं ।
न च रामेण मर्त्तव्यं कदाचिदपि पार्थिव । ततः समुत्पन्नमिदं प्रस्वापं युज्यतामिति । ७२६५